

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на **Невелин Веселинов Вутев**,

редовен докторант към катедра „Философия”, Философски факултет на СУ „Св.

Климент Охридски”,

на тема

„Антропология на волята”

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”

по професионално направление 2.3. Философия (Философска антропология)

от доц. д-р Ивайло Димитров, ИФС-БАН

Основният текст на дисертационния труд е в обем от 200 стр., но с бележките и цитираната в тях литература достига 275 стр. Прави впечатление значителния обем цитирани източници – 220, от които 67 на кирилица (български и руски езици) и 153 на латиница (основно на английски език). С оглед на това липсата на отделна библиография е съществен пропуск при структурирането на дисертацията, която иначе е балансирано организирана в увод, четири глави (две „теоретични” и две „изследователски”), всяка от които подразделена на части, подчасти, заключение и две приложения. Използваната литература с известно усилие се открива в бележките в края на текста, чийто раздут обем се дължи на прекомерно дългите и непрегледно оформени цитати. Неприятно впечатление прави и фактът, че цитираните източници на чужд език са ограничени предимно до въвеждащи и речникови статии около темата на дисертацията, лесно достъпни в интернет (предимно такива от Станфордската енциклопедия по философия), докато същевременно липсват референции към релевантни на темата по-фундаментални класически и съвременни изследвания. Авторефератът е в обем от 31 стр., като почти половината от него се заема от увода на дисертацията, а останалата част сравнително адекватно представя съдържанието ѝ по глави. В автореферата са изброени шест основни приносни моменти на дисертацията и три авторови публикации по темата. Съпътстващите документи по процедурата на защитата са пълни и отговарят на изискванията на закона.

Дисертантът Невелин Вутев завършва през 2000 г. висшето си образование с магистърска степен по философия от СУ "Св. Климент Охридски", а в следващите повече от 15 г. работи като учител по дисциплините от философския цикъл в столично спортно училище. Прекъсва работата си като преподавател в периода 20.01.2016 – 20.01.2019 г., в който е редовен докторант по философска антропология към катедра "Философия" във ФФ на СУ. Вутев е дългогодишен състезател по шахмат и спортен бридж, занимава се със силови и бойни спортове.

За целите на настоящото ми становище, бях принуден да си припомня Шопенхауеровата *Критика на Кантовата философия* (прочутото Приложение към *Светът като воля и представа*), чието първо изречение директно реферира към издигнатата в мото мисъл на Волтер („Привилегия на истинския гений и особено на този, който прокарва нови пътища, е, че има право на големи грешки“). Във въпросното изречение Шопенхауер отбелязва: „Много по-лесно е да се покажат грешките и заблудите на един велик ум, отколкото да се изложат ясно и изчерпателно неговите достойнства“. Без да съм сигурен, че случаят е същият, нещо подобно може да се каже и по-отношение на представената за оценка дисертация. Съществената разлика е, че поне в моя случай, сроковете на процедурата по конкурса и преди всичко ограничената ми компетентност по темата и релевантните на нея автори направиха непосилно идентифицирането на някакви съществени достойнства на работата, а още по-невъзможно тяхното ясно и изчерпателно излагане. С едно изключение – бях привлечен от краткото, ударно и красноречиво заглавие на дисертацията, в която сравнително млада философска дисциплина щедро черпи сили от свръх-хипостазирането на най-(не)човешката измежду способностите.

Общото ми впечатление, което несъмнено влияе върху преценката ми на този етап от конкурса, е че дисертацията представлява изключително амбициозно замислен, но за съжаление твърде несръчно и френетично изпълнен философско-антропологически проект, дръзко подхванат откъм – и панически завършен накъм – радикално-редукционистки и есенциалистки по дух волунтаризъм. Не твърдя, че щедро разхвъляните из текста (хипо)тези са принципно незащитими, а единствено това, че настоящата форма на изложение не позволява, или поне собствените ми интелектуални и времеви ресурси не ми разрешават, да се приемат и оценят по

достойнство изтъкваните в работата констатации и аргументи. Разбира се, синоптично погледнато, дисертантът демонстрира добро познаване на философията на Шопенхауер и Ницше, с което последната образователна степен би могла да му бъде присъдена за този текст, дори в този му вид, но все пак докторската степен и у нас е все още предимно първа научна такава. И точно в този план смятам, че с колегите от журито сме изправени пред сериозен проблем.

Формално погледнато необходимите структурни съставки на солидното научно изследване са налице – основен проблем, обект и предмет, метод, цели, задачи, тэзи, хипотези, логически център, научно-приложни анализи и т.н. В контекста на разпокъсания наратив на съдържанието на дисертацията обаче, иначе спрегнато в привидно добре балансираната ѝ структура, изложението вече придобива сюрреалистичен, пародийно-научообразен характер, в който само привидно обитават духът на Шопенхауер и буквата на Ницше. Големият липсващ в работата на Вутев е стилът, при това не само високият академичен такъв, а добрият стил изобщо. Заскобявам гения на Ницше, но не мога да не припомня възхищението на Томас Ман от стила на Шопенхауер – от кристално ялната и завъшена композиция, до мощното, изискано, и същевременно страстно и остроумно изложение. Затова е жалко, че един така фанатично посветен им текст може да бъде толкова труден за разбиращо четене, при това не поради усложненост на фразата и/или дълбочина на анализа, а тъкмо напротив. Само ще отбележа твърде фриволното боравене с пунктуацията (запетаи, тирета и многоточия). Обемистите цитати в края на работата често имат твърде хлабава връзка със съответната дума или словосъчетание в основния текст, с което се създава впечатлението (може би все пак погрешно), че са били безразборно нахвърлени с цел паническо генериране на текст за единица време и за целите на достатъчния обем. Изобщо колажите от цитати под линия и след основния текст рядко подсилват тезисно нахвърлените из текста (хипо)тэзи, а по-скоро отегчават читателя и го изправят пред предопределения избор между авторския текст и откъсите от Шопенхауер, Ницше и техни тълкуватели. Така този маниер на рефериране става контрапродуктивен спрямо дисертабилността на текста, тъй като с отделянето и раздуването на цитираното съдържание несъвършенствата на стила на дисертанта изпъкват отчетливо.

Отново заявявам, че съдържателно дисертацията може би крие известни достойнства по линия на изтъкнатите шест приносни моменти, всеки от които е действително откриваем като пронизващ тъканта на текста. Доколкото обаче така поднесените ни релевантни на тях тѐзи и аргументи са реално приносни и солидно (теоретично или екзегетично) обосновани с оглед на тяхната образователна и научно-изследователска стойност, това е вече съвсем друг въпрос. Пространствено-времевата рамка на конкурсната процедура не ми позволява да обсъждам съмнителната фундираност на някои от най-радикалните и оригинални постановки в дисертацията: за първичността на философската антропология и „изведеността” спрямо нея на класическите философски дисциплини; за спорта като единственото реално измерение на философията на волята; за културизма като възплъщение на аполоновото начало и аскетизма, а бойните спортове – съответно на дионисовия принцип и героизма; за шахмата, спортния бридж и дори изкуствения интелект като същностни проявления на чистата безволева субектност и др. под. Предпочитам да оставя без коментар стъписващите още в увода пасажки, като например тези относно фашизма на „най-източните западни философи”. От тази гледна точка становището ми не е окончателно и с надежда очаквам да бъде позитивно повлияно от преценката на по-компетентните в областта на философската антропология, волунтаризма, теорията и практиката на спорта колеги от научното жури.

Нямам съвместни публикации или проекти с дисертанта.

Заключение: На този етап от конкурса заявявам, че дефицитите в научната ми компетентност в областта на темата на дисертацията **не ми позволяват** да идентифицирам научни приноси и достойнства на защитавания дисертационен труд, които да ми дадат достатъчно основание, за да гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 2.3. Философия (Философска антропология) на Невелин Веселинов Вутев.

София, 03.01.2020 г.

.....
(доц. д-р Ивайло Димитров)